
“De romantische traditie staat in Nederland niet in hoog aanzien. Wij leven in een cultuur die niet houdt van extremen. Het romantische is per definitie extreem.”

naar het heden toegetrokken en niet meer als een ‘verzonken beschaving’ behandeld. Men stelt zich niet meer open voor een verleden waarin men met enige moeite moet doordringen. Men stelt zich open voor ogenblikkelijke consumptie.”

■ *Heeft het verflauwen van die belangstelling ook iets te maken met de breuk in de continuïteit die bijna iedereen persoonlijk in zijn leven ervaart? Maar weinig kinderen oefenen nog hetzelfde beroep uit of wonen in dezelfde plaats als hun ouders.*

“Dat zou kunnen. Mensen zijn veel mobieler geworden. Maar nu worden we wel erg filosofisch, hè?”

We maken het gesprek nog iets filosofischer. Het onderwerp ‘postmoderne geschiedschrijving’ komt ter tafel. Zijn in oktober gehouden oratie besloot Auke van der Woud met de zin: “Het is tijd dat de architectuurhistorici een nieuwe, postmoderne geschiedenis gaan schrijven.” Ik vraag hem wat voor soort geschiedschrijving dat eigenlijk is.

Van der Woud legt uit: “De beeldvorming van de architectuurgeschiedenis is toegespitst op wat in deze eeuw ‘de moderne beweging’ zou worden. *Berlage* wordt in dat concept de vader van de moderne architectuur genoemd. Iedereen die niet in dat beeld paste werd gemarginaliseerd en getypeerd als traditionalist, als representant van vroeger eeuwen en niet van de moderne tijd. Maar de geschiedenis is veel rijker geweest dan veelal wordt gesuggereerd. In de negentiende eeuw hadden veel architecten een eclecticismische houding: uit de voorraad van historische architectuur, van uiteenlopende stijlvormen, plukten ze wat ze het beste konden gebruiken. Die houding is als oninteressant weggewoven. Eclecticismisten heetten mensen te zijn zonder standpunt, zonder stijl; ze deden maar wat. Mijns inziens zijn zij geen zwakkelingen maar juist de architecten van de vrijheid. De houding dat je maar één stijl kunt hebben is daarentegen weer typerend voor dat sektarische waartegen ik mij altijd heb verzet.”

■ *Ziet u het als uw taak om de dissidenten in de architectuur te rehabiliteren?*

“In de eerste plaats interesseer ik mij als historicus voor wat zij gedaan hebben. Maar inderdaad, je kunt spreken van een rehabilitatie. Dat eclecticisme getuigt van een interessante opvatting, een houding die we beter moeten leren kennen. Die houding kun je tegenwoordig terugvinden bij veel architecten die postmodern genoemd worden. Ik wil graag laten zien dat het postmodernisme, als kritiek op het modernisme, zijn basis vindt in dat eclecticisme van de negentiende eeuw. Er loopt een lange, historische lijn. We hoeven niet te doen alsof het postmodernisme vanuit het duistere heelal ineens bij ons naar binnen komt zoeven. In deze tijd wordt het modernisme massaal weer afgebroken. Je kunt het vergelijken met het verdwijnen van het beeld van de Bataven als onze stamvaders in de achttiende eeuw. Alleen was die breuk nog dramatischer.”

■ *Tegenwoordig is het ook weer in zwang om over de schoonheid van architectuur te praten. Waarom is dat zo lang taboe geweest?*

“Het was geen taboe. Iets mooi vinden, zo werd gezegd, is een betekenisloze uitspraak. Bij architecten heerste sterk de opvatting dat als een ontwerp qua materiaal en functie goed in elkaar zit, zo iets automatisch schoonheid oplevert. Schoonheid als een logisch produkt van een integer ontwerp. Die houding heeft het praten over schoonheid als zelfstandige categorie totaal onmogelijk gemaakt. Nu zitten we met het probleem dat we daarover weer moeten leren praten, maar niet weten hoe. Als historicus vind ik het leuk om te weten hoe het vroeger, in de negentiende eeuw, toeling. Daar zouden we misschien iets van kunnen leren.”

■ *Heeft het ontbreken van een discussie over esthetiek ook iets te maken met een gebrek aan romantische traditie in Nederland. Architectuur is toch zelden opgevat als vrije zelfexpressie van een kunstenaar?*

“De romantische traditie staat in Nederland inderdaad niet in hoog aanzien. Het is bekend: wij leven in een cultuur die niet houdt van extremen. Het romantische is per definitie extreem.”

■ *Staat Nederland daarom zo vol saaie, bloedeloze architectuur?*

“Dat weet ik niet. Nederland heeft internationaal gezien op het gebied van de architectuur een stevige positie. Er wordt gezegd: Nederland heeft weinig uitschieters maar het gemiddelde niveau is heel hoog. Die opvatting snijdt hout. Wat je momenteel op diverse plekken in de cultuur kunt waarnemen is een grote belangstelling voor esthetiek. Sommige filosofen brengen die belangstelling in verband met het wegvallen van de grote ideologieën. Als de ideologie niet meer functioneert als samenbindende factor, is het enige wat ons nog bindt onze esthetische voorkeuren.

“Een architectuur die in dienst staat van sociaal-